

Nhớ Trường . Nhà Văn Nhật Tiến

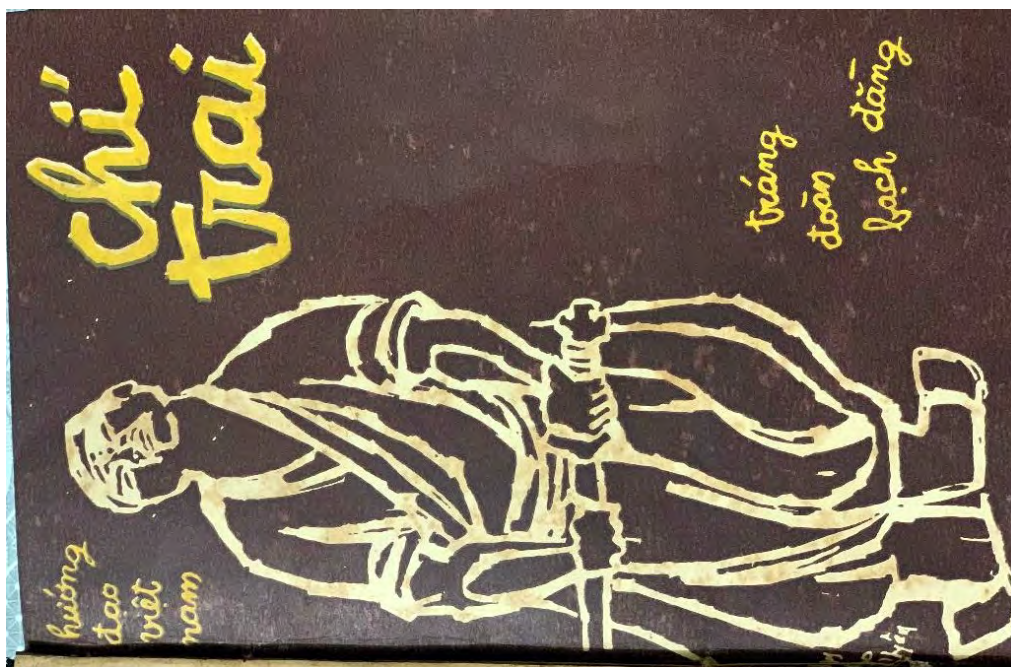


Hôm 26 tháng 8 – 2020 nhà văn và dịch giả Đỗ Phương Khanh, hiền thê của Trường – nhà văn Nhật Tiến đã vĩnh viễn ra đi để lại niềm thương tiếc cho gia đình, bạn bè và giới văn học nghệ thuật. Đúng 19 ngày sau, hôm 14 tháng 9, Trường Nhật Tiến cũng vĩnh viễn ra đi và cũng như đối với nhà văn Đỗ Phương Khanh, nhà văn Nhật Tiến đã để lại sự thương tiếc mền mọt của giới học thuật, báo chí và hàng triệu độc giả trong suốt hơn 60 năm qua ở trong nước cũng như hải ngoại. Đã có hàng trăm bài viết của giới phê bình văn học viết về nhà văn Nhật Tiến với những đóng góp lớn lao của Anh đối với nền học thuật và báo chí Việt Nam. Cá nhân tôi có mối liên hệ với nhà văn Nhật Tiến trong sinh hoạt Hướng Đạo. Tôi xin phép được gọi nhà văn Nhật Tiến bằng “Anh” - là cách xưng hô thân mật giữa anh em Hướng Đạo với nhau.

Những ngày còn ngồi ở ghế nhà trường bậc trung học, tôi đã đọc những tác phẩm của Anh như Người Áo Trắng (1959), Những Vì Sao Lạc (1960), Thềm Hoang (1961), Mây Hoàng Hôn (1962), Người Kéo Màn (1962)...Trong tủ sách gia đình sau này còn có thêm những cuốn như Chuyện Bé Phương (1964), Chim Hót Trong Lồng (1966)...Khi ra hải ngoại, liên lạc được với Anh thì tôi có thêm một số tác phẩm của anh viết tại Mỹ do Anh ký tặng.

Tôi không biết anh Nhật Tiến có sinh hoạt Hướng Đạo cho đến khi gặp Anh tại trại họp bạn Giữ Vững 1970 tại Suối Tiên và được sinh hoạt chung với Anh từ năm 1971 cho đến tháng tư 75. Tuy chỉ sinh hoạt chung với nhau trong khoảng thời gian hơn bốn năm nhưng tôi và anh Nhật Tiến đã cùng anh chị trong trong Tráng đoàn đã có những sinh hoạt hữu ích cho xã hội. Tráng Đoàn Bạch Đằng là đơn vị Tráng tại Sài Gòn thu hút được nhiều anh chị em sinh viên và giới trẻ thủ đô. Cũng cần nhắc là Tráng Đoàn Bạch Đằng thành lập tại Hà Nội vào năm 1950, sau hiệp định Genève, đa số Tráng Sinh di cư vào Nam. Mười năm sau – 1960, Tráng Đoàn được tái lập tại Sài Gòn. Cơ duyên tôi đến với Tráng Đoàn Bạch Đằng hình như là một sắp đặt như là định mệnh. Đó là, khi tôi còn là một thiếu sinh ở Đà Lạt, một hôm ghé vào hiệu sách thấy có một tập san tựa đề “Chí Trai”, vì tò mò muốn đọc những bài về Hướng Đạo nên tôi mua một cuốn đem về đọc. Cũng vào mùa hè năm đó - 1960, Tráng Đoàn Bạch Đằng tổ chức trại hè ở Đà Lạt và vào một buổi tối có trận đánh bóng rổ giao hữu giữa các tráng sinh Bạch Đằng và các Trường ở Đà Lạt, chúng tôi được các Trường cho vào xem trận đấu. Tráng Đoàn Bạch Đằng thắng! Lúc Tráng Đoàn Bạch Đằng ra mắt tái hoạt động tại Sài Gòn thì tôi chỉ là một Thiếu sinh ở Đà Lạt nên những điều ghi ra đây là viết theo ký ức và được một cựu Tráng sinh Bạch Đằng cho biết thêm một số dữ kiện. Đó là anh Trần Trung Sơn, anh cho biết: Lẽ ra mắt tái lập Tráng Đoàn

được tổ chức rất trọng thể tại rạp Thống Nhất nằm trên đường Hồng Thập Tự với sự hợp tác của Nữ Tráng Thanh Quan. Trong buổi ra mắt này anh chị em Tráng sinh diễn vở kịch “Cơn Giông” của Nhật Tiến. Sự đóng góp của anh Nhật Tiến vào sinh hoạt của Tráng Đoàn Bạch Đằng không nhỏ cho mãi đến về sau.



Tập San Chí Trai



Tráng Đoàn Bạch Đằng 1960

Khi còn công tác ở Vũng Tàu, tôi thành lập Tráng Đoàn Vượt Sóng và dẫn Tráng sinh về dự trại họp bạn Giữ Vững ở Suối Tiên tháng 12 – 1970. Trong tiểu trại Tráng, đơn vị của tôi dựng lều ngay bên cạnh Tráng Đoàn Bạch Đằng. chúng tôi có nhiều buổi sinh hoạt chung và từ đó tôi được quen và làm việc với Tráng trưởng Trương Trần Trung Du và anh Nhật Tiến. Khi được chuyển về Sài Gòn, Trương Trần Trung Du ghé thăm tôi và anh đã “kéo” tôi và bề trên của tôi vào sinh hoạt với Bạch Đằng. Từ đó tôi đã gắn bó sinh hoạt với Tráng Đoàn Bạch Đằng cho đến tháng tư – 1975.

Ban đầu tôi được giao trách vụ Toán Trưởng toán Tây Kết, kế đến là giữ vai trò Tráng phó đặc trách sinh hoạt và hội thảo trong khi anh Nhật Tiến là Tráng phó đặc trách về báo chí. Tráng đoàn Bạch Đằng có nhân số tráng sinh lên đến trên 60 nên Trương Trần Trung Du cần nhiều Tráng phó để phụ giúp. Ngoài tôi và anh Nhật Tiến, còn có bác sĩ Bùi Văn Đức, dược sĩ Hoàng Trung Ký và anh Trần Trọng Thảo, mỗi người phụ trách một phần vụ. Chúng tôi làm việc rất hăng say và luôn thực hiện đúng châm ngôn của Ngành là “Giúp Ích”. Thời kỳ này số nữ Tráng sinh cũng gia tăng đáng kể và các chị cũng sinh hoạt không kém gì các nam Tráng sinh.



Tráng trưởng Trần Trung Du (trái) và các Tráng phó: Nhật Tiến, Bùi Văn Đức, Hoàng Trung Ký, Hoàng Kim Châu, Trần Trọng Thảo



Tráng phó Bùi Văn Đức, Nhật Tiến, Hoàng Kim Châu đứng trước Tráng trưởng Trần Trung Du

Tráng đoàn Bạch Đằng gồm có 7 Toán: Vân Đồn, Chương Dương, Tây Kết, Bình Than, Vạn Kiếp, Chương Dương và Sông Hát. Toán Bình Than sinh hoạt tại Mỹ Tho và Sông Hát là toán Nữ. Ngoài những sinh hoạt thường xuyên như hội họp, cắm trại, Tráng đoàn còn tổ chức các cuộc hội thảo về các vấn đề của Hướng Đạo, Tráng sinh, Thanh Niên và thời cuộc, tổ chức các công tác từ thiện cứu trợ nạn nhân bão lụt, lập phòng y tế khám bệnh phát thuốc miễn phí, thăm viếng các trung tâm dưỡng lão và các trại cải huấn thiếu niên... Anh Nhật Tiến là Tráng phó phụ trách báo chí nên Tráng đoàn có một tờ nội san mang tên “Sóng Bạch Đằng” phát hành mỗi tháng được các Trưởng và Tráng sinh trên toàn quốc hoan nghênh và yểm trợ. Chẳng những là Diễn Đàn Tráng Sinh mà còn là diễn đàn chung của giới Thanh niên Việt Nam với sự đóng góp tiếng nói của nhiều thành phần trong xã hội. Mùa xuân Giáp Dần 1974 anh Nhật Tiến thực hiện tờ đặc san “Xuân Nhân Ái” và số tiền thu được dùng để cấp học bổng cho 27 em học sinh nghèo của tỉnh Quảng Ngãi. Tráng sinh của Bạch Đằng còn có người con của anh Nhật Tiến là Bùi Nguyên Tùng ở Toán Vân Đồn.

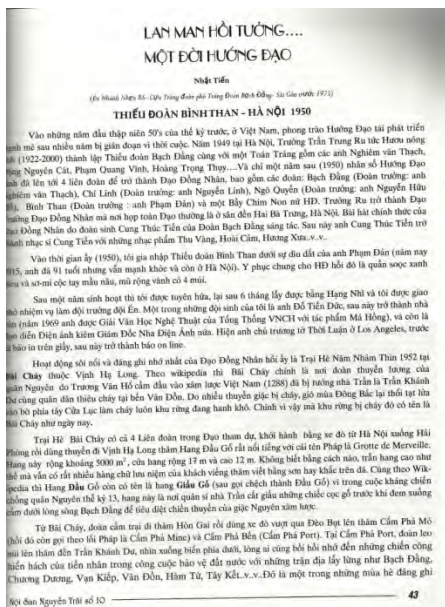


Trại Tráng đoàn ở Mỹ Tho: Nhật Tiến (trái). Nhạn Trắng Nhu Mì (giữa)

Tôi và gia đình qua Mỹ năm 1992, sau thời gian ngắn ổn định, tôi trở lại sinh hoạt Hướng Đạo và biết anh Nhật Tiến cư ngụ bên California. Tôi gọi điện thoại hỏi thăm anh, về sau dùng email để liên lạc. Khi nhắc đến những ngày cùng nhau sinh hoạt với Tráng Đoàn Bạch Đằng, anh có viết như sau: *“ Tráng đoàn của mình ngày xưa cũng làm được nhiều việc hữu ích. Hình như vào thời kỳ đó, những tinh hoa của Hướng Đạo đều tập trung vào Tráng Đoàn Bạch Đằng. Nay anh em tứ tán hết cả. Nghĩ cũng ngậm ngùi”*

Năm 2002 khi thành lập Tráng Đoàn Nguyễn Trãi, tôi có báo tin cho anh Nhật Tiến biết. Anh rất vui và mong có dịp gặp anh chị em trong Tráng Đoàn. Khi xưởng báo chí Tráng đoàn thực hiện tờ nội san phát hành mỗi năm, anh là người đã đóng góp bài vở thường xuyên cho nội san. Khi có dịp sang California tìm cách đến thăm Anh. Lần đầu tiên ghé thăm anh vào năm 2012 khi tôi có mặt tại Nam California, vào một buổi sáng bạn tôi là giáo sư Nguyễn Đình Cường đến đón tôi đi uống cà phê, lúc ngồi trên xe tôi hỏi: Anh có biết địa chỉ của nhà văn Nhật Tiến không? Anh Cường trở mắt nhìn tôi hỏi: Bộ ông quen Nhật Tiến hả? Tôi đáp ngay: Quen từ xưa rồi! Anh Cường cười ha hả và đưa tay với mẫu giấy vuông nhỏ màu vàng để nơi kiếng xe chìa cho tôi xem. Tôi thấy trên mẫu giấy có ghi 3 chữ: Thăm Nhật Tiến. Thế là anh Cường lái thẳng đến nhà anh Nhật Tiến ở Santa Anna. Tôi và anh Nhật Tiến vui mừng gặp lại nhau sau hơn 30 năm. Được biết Anh không còn sinh hoạt nhiều ở bên ngoài vì lý do sức khỏe nhưng thấy anh vẫn miệt mài sáng tác, khi có cơ hội Anh vẫn đến chơi với anh em Hướng Đạo trong vùng. Chuyện trò thật lâu, nhắc đến bao nhiêu chuyện cũ của Hướng Đạo, của anh em bạn bè rồi anh vào bên trong mang ra tặng tôi một số sách là các tác phẩm cũ lẫn mới của Anh. Những lần ghé thăm anh Nhật

Tiến sau này cũng đều do anh Cường đưa đến. Nhắc lại chuyện này cũng để cảm ơn anh Cường. Hai anh Cường và Nhật Tiến đều sinh hoạt trong Hội Giáo Chức hải ngoại từ lâu.



Ngày Tiến viết bài cho Nội San Nguyễn Trãi

Tháng 10 – 2018 anh chị em Tráng sinh toán Lư Sơn tổ chức buổi Ra Mắt Sách dành cho tôi để giới thiệu tập thơ Hướng Đạo “Nguồn Thật”. Tôi mời Anh đến dự và Anh nhận lời, anh còn hỏi tôi “có mặc đồng phục Hướng Đạo hay không? Tôi trả lời “Có” và Anh đến với bộ đồng phục của một “Tráng Sinh Lên Đường” với tua vai ba màu trên vai áo. Tôi nhớ anh nói đôi lời về tập thơ, anh nói anh sẵn sàng nhưng sức khỏe của anh không cho phép và anh có viết cho tôi mấy dòng như sau: “*Thật ngạc nhiên khi thấy anh từ xưa vẫn kín đáo, nay cho in cả một tập thơ. Lại cũng vô cùng thích thú khi qua thơ anh, tôi thấy như cả một quãng đời niên thiếu Hướng Đạo của mình đã được hồi sinh rực rỡ những ngày vui ở trại kể từ lúc sắp xếp ba lô tỉ mỉ từng món cho đến khi chất mọi thứ linh tinh lên xe đạp rồi cùng cả Đoàn kéo nhau lên đường hát vang trong nắng sớm. Những ngày xưa ấy thật là thiên đường của tuổi trẻ và qua lời thơ, anh đã ghi lại rất phong phú và rõ nét cùng với cả một đời Hướng Đạo rất phong phú của anh sau này...*”. Hôm đến chung vui với tập thơ “Nguồn Thật” anh mang theo cuốn “**Từ Nhóm Bút Việt Đến Trung Tâm Văn Bút Việt Nam**” để ký tặng tôi. Hôm sau chúng tôi lại gặp nhau trong một quán ăn ở thành phố Westminster, bữa đó có cả chị Nhật Tiến mà những lần ghé nhà thăm tôi không gặp chị. Chúng tôi vui vẻ trò chuyện như không muốn dứt. Khi trở về Houston tôi thường gửi email hỏi thăm sức khỏe của Anh, Anh đều cho biết là bình thường. Năm 2019 tôi không có dịp sang California và năm 2020 cơn đại dịch tràn đến nên mọi việc đều ngưng trệ. Tại nơi tôi ở, tình trạng lây lan đại dịch có vẻ lắng xuống nên tôi hay ghé thăm nhà văn Hà Thúc Sinh. Lần nào cũng vậy, trong lúc chuyện trò, chúng tôi đều có nhắc đến anh Nhật Tiến, biết tình trạng sức khỏe của Anh suy giảm nên chúng tôi quan tâm. Thế nhưng chẳng biết làm gì hơn! Rồi bất ngờ nghe tin chị Nhật Tiến mất, tôi có gọi cho Anh để chia buồn nhưng không nghe nhắc máy, sau

mới biết anh đã rời Santa Anna để về thành phố Irvine với con và anh đã ra đi đột ngột tại nơi này.



Ký tặng sách cho Hươu Từ trái: Hươu. Nhạn. Hường (Cựu TS/BĐ). Ớn & Bề trên. Ca sĩ Đan Thanh



Nhật Tiến dự buổi ra mắt tập thơ Nguồn Thật tại hội trường Báo Người Việt, CA

Thời gian sinh hoạt chung với anh Nhật Tiến trong Hướng Đạo, tôi học được nơi Anh nhiều đức tính, tính trung trực, lòng ngay thẳng. Anh tận tụy làm việc để nhỏ những dòng mật ngọt nuôi đời. Với phong cách của một nhà giáo, một nhà văn và một huynh trưởng Hướng Đạo, anh đã để lại trong lòng của nhiều thế hệ Việt Nam lòng ngưỡng mộ và quý trọng. Trong đó có tôi.

Anh Nhật Tiến thân mến,

Nói về tuổi tác, tôi thuộc thế hệ đi sau. Anh em mình hay dùng chữ “thân mến” để viết câu đầu tiên trong những thư từ trao đổi với nhau trong tình huynh đệ Hướng Đạo. Hôm nay tôi xin phép anh được dùng hai chữ “thân mến” để mở đầu cho đoạn cuối của bài viết này gửi đến

Anh với vô vàn thương tiếc. Anh sẽ gặp nhà văn Đỗ Phương Khanh trong cảnh giới thanh bình an lạc. Anh Chị chia tay với cõi trần sau suốt ba phần tư thế kỷ “Lên Đường” phục vụ. Vĩnh biệt Anh.

En
Nhant Khanh RS
Utahlin
Nhật Tiến



TX
Hàng Hải

Texas, 20 Tháng 9 - 2020
Hoàng Kim Châu RS